

الْفَرَدُ

۳۰۳

حسن بایرامی • سعید ترقی • سعید حمیدیان •
توران خدابنده • بهاءالدین خرمشاهی • سیمین
دانشور • مصطفی رحیمی • محمد حسین
روحانی • جلال ستاری • محمد رضا شفیعی کدکنی •
هرمز شهدادی • کامران فانی • اسماعیل فصیح •
احمد کربیعی • هوشک گلشیری • پرویز مهاجر •
علی همدانی • ابراهیم بونسی

پُل والری : مفهوم - هنر

۱	شیعی کدکنی	تلقی قدمای از وطن
۲۹	گلی لری	میرسه آییاد و هستی شناسی آغازین
۳۸	روحانی	سیمیل قهرمانی در ادب مقاومت
۴۳	غافی هنری	پورنوگرافی و وقاصل تگاری
۵۶	بیاعالدین خرمشاهی	پایان روانکاری
۶۰	هیچ آج، لارس	دوبارة تورگنیف
۷۶	ت.و. موریس	مغهوم هنر
۸۰	ابراهیم یوسفی	
۹۴	ایرانگنچارف	
۱۰۴	پل والری	
۱۰۸	واستکون سلوس ما یا	آتاب
۱۱۰	جزاره پاوزه	برهنگی
۱۱۲	رواندها	پسرنازین
۱۱۴	یاسو فاری کاوایا	ماه در آب
۱۱۶	سیمین دانورد	تعیادت
۱۱۹	هوشنگ گلبری	معصوم چهارم
۱۲۳	اسماعیل فتحی	گل مریم
۱۲۵	دایره المعارف بیوگانیکا	تاریخچه داستان پلیسی
۱۲۶	آر. ایچ. ساموسون	تکیک رمان پلیسی
۱۲۸	جوکورز	چیگونه قصه کوتاه پلیسی بنویسم
۱۳۷	علی همدانی	گردباد سیستانیل
۱۳۸	مصطفی رحیمی	شکوه شکفتان
۱۴۰	بیاعالدین خرمشاهی	ابراهیم در آتش

xalvat.com

گلستان شدن آتشی بر ابراهیم
 یاک مینیا کور از مکتب شهراز
 کشته شدن دیو سفید به دست (ستم و صورت) (سلم)
 از :
 ابراهیم حقیقی

۱۹۶

مفهوم هنر

xalvat.com

۱- هنر در اصل شیوه انجام کاری را می گفتند، اما استعمال این کلمه در این مفهوم عام دیگر متروک شده است.

۲- رفته رفته هنر به معنای اخض استعمال شد و مقصود از آن شیوه های انجام کاری بود که از اراده سرچشمه گرفته باشد یا در تحقق آن اراده آدمی دخیل باشد و نیز از معنای آن چنین برمی آید که اراده رسیدن به مقصودی بیش از یک راه وجود دارد و شرط رسیدن به چنین مقصودی آمادگی قبلی ورزیدگی و دلت فاعل است. طب را هنر می دانستند و به همین قیاس شکار و سواری و میاحله و آئین سلوک را، هنر راه و قلن، نفس کشیدن و حتی سکوت هم وجود دارد.

از آنجا که وجود گوناگون عملی که در راه رسیدن به مقصود انجام می گیرد به یکسان مؤثر و مفروض به صرفه نیست، و از طرف دیگر چون تمام این وجوده پدیده یکسان در اختیار قابل قرار نداود، مفهوم کیفیت یا ارزش در معنای هنر وارد می شود، مثلاً می گوییم هنر تیسین^۱.

اما این شیوه سخن گفتن، دو خصیت را که به قابل فعلی نسبت می دهیم با هم مخلوط می کند، یکی از این دو توانائی ذاتی و یکنایا یا استعداد شخصی و جدا

۱- نقاش ایتالیائی ۱۵۷۶-۱۶۸۷

از اندامهای حرکتی و اعمال آنها نیز می‌توالیم ترکیباتی پیش از حد نیاز ایجاد کنیم به مثل دایره‌ای بکشیم، مضاملاً صورتمان را به بازی درآوریم، یا با آنکه راه برویم، بخصوص می‌توانیم ثرویمان را صرف ساختن چیزی کنیم که فایده عملی نداود و بعد آنچه را ساخته‌ایم دوستیاندازیم، البته این ساختن و بدوزار اندامات هیچ ربطی به حوالج حیاتی ندارد.

۶- بدین تواری، در زندگی هر کس مجموعه «احسان‌های بی‌فایده» و «اعمال دلخواه» قلمرو خاصی را تشکیل می‌دهد. هنوزاده کوششی بود در راه مقدمکردن این احسان‌ها و خردوری کردن این اعمال.

اما این فایده و فبرورت بهیچ وجه مانند حوالج حیاتی که قبل از آنها اشاره کردیم بدیهی و کلی نیستند، هر کس این فایده و فبرورت را مطابق طبع خود تشخیص می‌دهد یا پهلوانی می‌گیرد، و هر طور که بخواهد به آنها می‌پردازد یا در باره آنها قضایت می‌کند.

۷- اما بعضی از تأثیرات بی‌فایده ممکن است چنان بر ماحصله کنند که بخواهیم آنها را استمرار دهیم یا تکرار کنیم، یا ممکن است این تأثیرات سبب شود که در انتظار تأثیرات دیگری با همان نظم باشیم تا نیازی را که تأثیرات پیشین آفریده‌افتد برآورند. بتایر این بیانی، چشائی، بیانی و حرکت گاه و ادراهم می‌کند که بر احسانی درنگ کنیم یا کاری کنیم که برشدت و دوام تأثیرات حاصل از آنها بیفرائیم، بدیهی است چنین عملی، که حساسیت منشاء و هدف آن است، و حتی در انتخاب وسیله نیز حساسیت و هنمونی می‌شود، یا اعمالی که فایده‌عملی دارند فرق می‌کند، زیرا اعمال

کجا می‌دانیم که مجموعه‌ای از اعمال به تصدی هنرآفرینی انجام می‌شوند؟ ۸- بازترین خصلت اسرهنری را می‌توان بیفایده‌گی آن دانست پشت آنکه تکات زیر را از نظر دور نداریم. پیشتر تأثیرات و ادراکاتی که از راه حواس بنا می‌رسند در کار مکانیسمی که ضروری ادامه زندگی است تأثیری ندارند، گاهی این تأثیرات و ادراکات بواسطه قوت مستقیمشان یا به آن علت که نشانه‌هایی هستند که موجب همایوری عملی یا بر انگیختن عاطفه‌ای می‌شوند، در کار عادی ذهن اختلالی پذیده‌می‌آورند، اما با آسانی می‌توان دویافت که بیان اعکیزه‌های حسی بی‌شماری که همیشه در ما ایجاد می‌شوند تعداد کمی یا جزء اندکی از آنها بحال وجود دارد، فیزیولوژیکی ما متفاوت یا ضروری هستند، چشم سگ ستاره را می‌بیند اما سگ از این تصویر بصری چیزی در نمی‌پاسد، گوش سگ صدایی را درک می‌کند که او و از وجود خطری آگاه می‌سازد اما سگ فقط آن اندازه از صدا را که ضروری است جذب می‌کند تا عمل توری و معیتی و اجازه‌نی آن مازد، اما در این ادراک تأمل نمی‌کند، بدین ترتیب پیشتر احساسات ما از لحاظ اعمال ضروری زندگی بی‌فایده هستند و آنها فایده دارند که کامل‌زادگانه و هرچه زودتر جای خود را به‌واکنش، تضمیم پا عمل می‌دهند.

۹- از طرف دیگر توجه به اعمال ممکن سبب می‌شود که تصور بی‌فایده‌گی را آنچنانکه بیش از این شرح کردم، اگر نه با دلخواهی یکی بداییم یا بد این دورا در کارهای فرازدهیم، همانگونه که بیش از حد ضرورت، احساساتی عارض مامن شود،

ناحیده‌ای در «بینائی مقید» هیچ تأثیری ندارد، بر عکس آنرا مجهنم می‌کند. «بینائی مقید» فقط آن مقدار از تأثیر را حفظ می‌کند که شخصی را به تکریچیز دیگری بیندازد مثلماً تکری را بر الگیزد باسبیع عملی شود. از طرف دیگر تقابل یک شکل رنگها بصورت جفت‌های متمم معرف نظامی از روابط است زیرا در برایور هر رنگ بالفعل رنگی بالقوه و در برایور هر احساس رنگ پاییع معینی وجوددارد. اما این روابط را باطیع از این دست که هیچ‌گونه تأثیری در «بینائی مقید» ندارند در سازمان دادن اشیاء ادراك شدنی وظیله عمده برهمهده می‌گیرند و به احساسهایی که در فرآیندهای جیانی هیچ گونه‌سودی ندارند. اما همچنان که پیشتر گفته‌ی از مبانی مفهوم هنر هستند - ضرورتی متعالی‌تر و فایده‌ای والاتر می‌باشند.

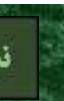
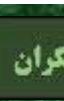
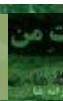
۹- از بررسی این خاصیت ابتداً شبکیه تعریف کشیده، به خواص دیگر اعضای پدن پخصوص پر تحریک‌ترین آنها می‌رسیم و اگر در این امکانات حرکت و کوشش که به هیچ وجه قابل‌هایی بر آنها مترتب نیست دقت کشیم ای می‌بینیم که این دسته از امکانات شامل واپسی‌گنجی‌های عضلانی؛ احساس‌های لامسی و احساس‌های عضلانی؛ احساس‌های عضلانی که اجد شرایطی باشند که قبل از آنها سخن گفته‌یم، غرض از احساس شیئی فقط این است که با دستهای عانگره‌ی نظام یا گله از انسان‌هارا جستجو کنیم. اگر شیئی را بشناسیم یا تشخیصیم (و در هر حال آنجه ذهن‌مان به مامی گوید یا یلد تاشیده بگیریم) رفته رفته حرکت مانع خصلت دلبه‌خواهی خود را از دست می‌دهد و نویغی ضرر و خود در درونمان بروز می‌کند. نیاز به آغاز دو

سودمند به انگیزه‌های پاسخ می‌دهند و نیازهایی را بر می‌آورند که به محض آنکه پاسخ گرفتند یا برآورده شدند ازین می‌روند. احساس گرستگی در انسان پس از خدا خوردن ازین می‌رود و تصویرهایی که نیاز به غذا را نشان می‌دادند نایاب می‌شوند. اما در قلمرو محدود حساسیت که از آن سخن گفته‌ی وضع دیگر گونه است، کامیابی نیازبر می‌انگیزد و پاسخ از تو تقاضا می‌آفریند و تسلک میل را بدانجه در تملک داریم تیزتر می‌کند.

کوتاه سخن، احساس مارا پیشتر در انتظار احساس می‌گذارد و این انتظار را هر زمان از تو حی آفریند و بر این فرآیند انگیزش دوچاره تدقیق ختنی هست و نه حدی نهایی ویاعملی پایانی.

ایجاد نظامی از اشیاء ادراك‌شدنی که این خاصیت انگیزش دائمی را داشته باشند مسئله اساسی هست است. البته این شرط لازم آن است نه شرط کافی.

- در اینجا بی‌مناسب نیست که به این نکته آخر پیشتر توجه کشیم. اهمیت این نکته هنگامی معلوم می‌شود که بر پدیده‌ای که زاده‌حساستیت شبکیه است لحظه‌ای تأمل کشیم، شبکیه به تأثر شدید رنگ با تولید ذهنی رنگ دیگری که آنرا متمم رنگ اولی می‌نامیم پاسخ می‌دهد. رنگ متمم، که کاملاً معلول رنگ اصلی است به نوبه خود جای خود را به اولی می‌دهد بهمین ترتیب. این نوسان اگر خستگی عضوی بدان پایان ندهد تا ابد ادامه خواهد داشت، این پدیده نشان می‌دهد که حساسیت ناییه‌ای می‌توالد مولد خودپسند تأثرات متقابل باشد و هر یک از این تأثرات پسرورت «پادزه‌ر» خود را می‌آفریند. اما از طرف دیگر این استعداد

نوعی آفرینش است که داد وستد معمولی بین بالقوه‌گی و فعالیت حساسیت را از نو در قرار گیری کند. کشیدن طرحی بر مطعنی بی نقش و نگار، زایش تراشه‌ای در سکوتی که بشدت احساس می‌شود، همه پاسخ‌هایی هستند یا متمم‌هایی که عدم تحریک را جبران می‌کنند، گونی این عدم که ما آنرا با نقی معرض بیان می‌کنیم، اثری مثبت بر مدارد. اینجاست که لب معنای مفهوم تسر آفرینش هنری را درک می‌کنیم. اثرهای را از آنجا باز می‌شناسیم که هیچ فکری در ذهن بونمی‌انگیرد و ما را به هیچ عملی ترغیب نمی‌کند که بتواند بدان پایان دهد. خطر گلی را که ملازم حسن بیوانی ماست هر اندازه بیوئیم هر گز از آن سیر نمی‌شویم، زیرا لذت از عطر نیاز بدان را درما از نو زنده‌ی کند و هیچ خاطره‌ای، هیچ اندیشه‌ای و هیچ عملی وجود ندارد که بتواند اثر آنرا از ذهن پاک کند و مارا به تمامی اژ سیطره آن رهایی دهد. این همان چزی است که هنرمندی که به ساختن اثر هنری دست می‌زند درست‌جوش است.

۱۲- تحلیلی که از کیمیات ابتدائی و اساسی هنر بدست دادیم سبب می‌شود که تصویر معمولی از هنر را عمیقاً تغییر دهیم. علی الرسم هنر واگذرا و متفعل می‌باشد اند اما قابل کردیم که باشد آنرا دارای قدرت آفرینندگی داشست. بهمین دلیل است که بر متمم‌هاین همه تأکید می‌کنیم. اگر کسی از رنگ‌بیز بی خبر باشد یا هر گز آنرا ندیده باشد باید مدتی به شیوه‌ی ارمز خبره بماند تا احساس ذات‌ناخته‌ای را در خود ایجاد کند.

همچون گفتیم که حساسیت به پاسخ دادن محدود نمی‌شود بلکه گاهی انگیزه‌ای

باره حرکت و کمال بخشیدن به شناسائی موضوعی شهقی سبب می‌شود که بهمیم کدام شکل مناسب ادامه و تکرار عمل است. شکل مطلوب سرتاجام از شکلهای ممکن دیگر بازشناخته می‌شود و همین شکل است که وادارسان می‌کند که داد وستد بین احساس عضلاتی و احساس تماس و کوشش را دنبال کنیم، کوششی که می‌توان به عباوتی آنرا متمم نماید، زیرا هر فشار دست سبب فشاری دیگر می‌شود. حال اگر بخواهیم با مصالح مناسب شکلی بسازیم که حائز این شرط‌ها باشد به کارهای دست زده‌ایم، آنچه را گفتیم می‌توانیم کم ویش حساسیت خلاق پنامیم اما باید از یاد ببریم که این گفته سخت بلندیر و ازاقه است و به چیزی بیش از آنچه در واقع امکان دارد دلالت می‌کند.

۱۵- کوتاه سخن در قلمروی اینهای بشری بخشی وجود دارد که از نظر گام‌بگاء مرد کامل‌بی اهمیت جلوه می‌کند. بخلافه این بخش در تضاد با اینهای عقلانی بمعنای اخن قرار دارد، زیرا چیزی نیست بجز هرروش احساسهایی که می‌خواهند آنجه عقل می‌خواهد از بین برد باز آن فراتر رود تکرار کند و ادامه دهد، درست مانند وقتی که عقل می‌کوشید ماده و ساختمان شنیده‌اری گفته‌ای دا از میان بردارد تا به معنای آن برسد.

۱۶- اما از طرف دیگر این تعالیت بخودی خود با بطالت لرق دارد و حساسیت که آغاز و پایان خویش است از بطالت و بوجی می‌گریزد، ولی اختیار در برابر عدم انگیزه از خود واکنش بروز می‌دهد هرگاه که زمانی بی‌شغل و پریشان خاطری بر کسی بگذرد بر او حالتی عارض می‌شود که نشانه

آنها گزیر نیست یا لاقل از لحاظ حیات ما مفید و محسوب می شود پرورانده یا به آنها نیرو و دقت استثنای داده است. استیلای آدمی برمانه هر روز بیشتر و دقیق تر شده است، هنر از این امتیازات سود برده است و فنون گوتا گوتی که برای رفع حواجع روزانه آفریده شده اند، ایزارها و روشهای هنرمندان را نیز فراهم آورده اند. از طرف دیگر عقل و ایزارهای انتزاعیش (متنطق، روش، رده بندی، تحلیل داده ها و انتقاد، که در مقابل حساسیت قرار می گیرند زیرا به خلاف آن همیشه پسونی خداحصی پسرفت می کنند و هدف شان بدست دادن فرمول، تعریف و قانونی است و می خواهند که اعصاره تجزیه حسی را درخود تحلیل بر ندیباعلامتی فرازدادی را جانشمنی آن کنند) اتفاقی مکرر و از نظر گاه انتقادی هشکل گرفته اند به کمله هنر آورده اند و می بین عملیات آگاهانه و مشخصی شده اند که در هشکل، پسیار گهی هستند و از لحاظ نشانه گذاری از کلیشی تحسین انگیز برخوردارند. دخالت عقل کمی ب ظهور زیبائی شناسی پادغیق تر بگوئیم نظام های زیبائی شناسی شده است. نیز یکی دیگر از این نتایج است. زیبائی شناسی هنر را به عنوان یکی از مسائل معرفت بررسی می کند و از این جهت می کوهد تا آن و ابه اتفاقی مجرد تأویل نماید. گذشته از زیبائی شناسی به معنی شخص، که مسئله ای است مربوط به فیلسوفان و محققان، تأثیر عقل در هنر شایان مطالعه ای عمیق است. در اینجا می توان فقط طرح چنین مطالعه ای را بدست داد و خود را باشاراتی به «نظریه ها»، مکتب ها و عقیده هایی که به ذهن بسیاری از هنرمندان امروزین رسیده و در میان آنها

طلب می کند و اس از آن بخود پاسخ می دهد.

xalvat.com

آنچه گفتیم منحصر به احساس نیست، اگر پسقت، آفرینش اثرها و جانشینی دورانی عجیب تصویرهای ذهنی را مورد مشاهده قرار دهیم، به همان روابط متضاد و متناقض و بالاتر از همه به نظام نوزائی دائمی که در قلمرو حساسیت خاص پایان اشاره کردیم می بیاییم. این تفاویر ممکن است پیچیده باشد یا در زمانی دراز پرورده شده باشد یا به حوالات دنیای پیروزی شباهت یابد یا حتی گاهی بانی از های عملی تلقیق شود، مع الوصف خواص آنها همانهایی است که هنگام بحث از احساس محض توصیف کردیم. نیاز بدوباره دیدن، به دوباره شنیدن و بی نهایت تجزیه کردن پارزترین خصیصه ای است که می توان نام برد. عاشق شکل هرگز از نوازش کردن بروز یا منگشتی که حس لامسه او را تحریک می کند ماؤل نمی شود. عاشق موسیقی فریاد می زند و دوباره بالهست که او را به شف آورده است با خود زمزمه می کند، پجه دوست دارد قصبه از اول گفته شود و مرتب می گوید «از اول بگر».

۱۳- از این خواص ابتدا می حساسیت، صنعت آدمی نتایج عجیبی گرفته است. تصبور این همه آثارهایی که در طی اعصار آفریده شده است، تنوع ایزارها و روشهای و تفاوت انواعی که این ایزارهای های حیاتی و عاطفی به نمایش در آورده اند اعجای بآور است. اما این رله عظیم فقط بعکس آن دسته ای امتحادهای بشری امکان یافتد که در آنها حساسیت وظیفه ای ثانوی پنهان دارد. آدمی آن دسته از توانایی هایی را که نه تنها بی غایده نیستند بلکه انسان را از

کتابخانه‌های خاص خود داود این مؤسسات سرمایه‌عظیم را که حاصل تلاش حسابت خلاق در طی قرون است در یکجا گرد می‌آورد.

xalvat.com

بدین ترتیب هنر در دیف صنایع مفید قرار می‌گیرد. از طرف دیگر پیشرفت‌های عظیم تکنولوژیک که هر گونه پیش‌بینی را در همه زمینه‌ها مجال می‌کند بی‌تر دید با خلق روش‌های کاملاً پذیع بکار گرفتی احساس‌ها تأثیر و وزافزونی بر سرنوشت همه هنرها خواهد گذاشت مدهاست که اختراع عکاسی و مینما تصور ما را از هنر تجمیع دیگر گون کرده‌اند. چه بسا که تحلیل دقیق احساسها - که بعضی از این‌زارهای مشاهده و ثبت (مانند اوسیلوگراف اشعه کاتود) از هم‌اکنون از امکان آن خبر می‌دهند - به کشف روش‌های تازه‌ای در بکار گرفتن حواس متجر شود، که در تیاس پا آنها، موسیقی پا حتی موسیقی الکترونیک از لحاظ مکانیکی سخت قدیمی جلوه کند. و شاید بہت آور ترین وابطه، بین «آوتون» و سلول مغزی برقرار شود.

مع الوصف قرایتی در دست است که ترس ما را توجه می‌کند. ترسی که زاده افزایش حدت و دقت است و توجه اختلال در اندیشه و ادرالک بشری، که خود از ابداعات شکفت‌انگیزی که زندگی را دیگر گون کرده‌اند ناشی می‌شود، رفته رفته چه بسا آین حدت و دقت و این ابداعات شکفت‌انگیز احساس‌های آدمی را کند کنند و هوشش را انعطاف‌ناپذیر سازند.

ترجمه
پرویز مهاجر

هادارانی پیدا کرده است خرسنه کود و به ذکر تضادهای بی‌بایانی که بین منش‌های ابدی و همانند در کحدی هنر وجود دارد - ها نداد، طبیعت‌ساخت، تازگی، سبک، حقیقت و زیبائی، اکتفا نمود.

۱۴ - هنر در زمان مایعنوان نوعی فعالیت مجبو شده است که تسليم اوضاع زندگی اجتماعی استاندارد شده ما گردد. در اقتصاد جهان نیز هنرجای خاص خود را یافته است. تولید و مصرف آثارهای هنری دیگر کاملاً از هم مجزا نیستند بلکه در ارتباط با یکدیگر مازمان می‌یابند. عشی شاعر در زندگی به همان چیزی تبدیل می‌شود که در گذشته بود یعنی زمانی که دست به کار بسا بهتر بگوئیم عضو صنف خاصی مخصوص می‌شد. در بسیاری از کشورها دولت می‌گوشد تا هنر را اداره کند و در تشویق هنرمندان و پیوه عهده گرفتن مسئولیت حفظ آثار آنها از همیج کاری مضايقه نمی‌کند. در بعضی از نظامهای سیاسی دولت سعی می‌کند که هنر را در دیف فعالیتهای طبقاتی قرار دهد یعنی از همان چیزی تقليد می‌کند که در گذشته مذاهبت می‌گردند. قانون گذار مقرر این برای هنر وضع کرده است که شرایطی را که در تحت آنها می‌توان بکارهایی دست زد تعیین می‌کند، مالکیت هنرمند را بر آثار خود تثیت می‌نماید و به نوعی تناسب گوئی صحه می‌گذارد؛ بدین معنی که آن حق هنرمند که به زمان معین محدود می‌شود استحکام پیشتری می‌یابد تا حقوقی که قانون آنها را ایجاد از آن هنرمند می‌داند. هنر مطبوعات، سیاست داخلی و خارجی مخصوص و مدارس و بازارهایی دارد، حتی بانکهای بین‌الملل، موزه‌ها و